

לעילוי נשמת
שלום בן משה

משניות של השבוע הבא

Next Week's Mishnayos

גליון
6

פאה פרק ג'

שְׂבָקָרְקַע בֵּית סָאָה, שֶׁהוּא חֲמִשִּׁים אַמָּה עַל חֲמִשִּׁים אַמָּה, אֵין בּוֹ עֲשָׂרָה אֵילָנוֹת, מוֹדִים בֵּית הַלֵּל שְׁנוֹתַן פָּאָה לְכָל מַלְבָּן וּמַלְבָּן. דְּהוּאֵיל וְהָאֵילָנוֹת מְרוּחָקִים, נִרְאִין הַדְּבָרִים שֶׁלֹּא בְּשָׂבִיל הָאֵילָנוֹת נַעֲשׂוּ הַמַּלְבָּנוֹת. וּבִזְמַן שֶׁהָאֵילָנוֹת רְצוּפִים, וַיֵּשׁ עֲשָׂר אֵילָנוֹת בְּפָחוֹת מִבֵּית סָאָה, מוֹדִים בֵּית שְׁמַאי שְׁנוֹתַן פָּאָה אַחַת עַל הַכֹּל. לֹא נִחְלְקוּ אֶלָּא כְּשֵׁישׁ עֲשָׂר אֵילָנוֹת בְּבֵית סָאָה.

בב הַמְּנַמֵּר אֵת שְׂדֵהוּ וְשִׁיר קַלְחִים לַחִים – רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר נוֹתֵן פָּאָה מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד, וְחֻכְמִים אוֹמְרִים מֵאֶחָד עַל הַכֹּל.

הַמְּנַמֵּר - מִלְּקַט שְׂדֵהוּ מִקוֹמוֹת מִקוֹמוֹת, דְּמִחְזִי כְּמִנְמָר, לְשׁוֹן (ירמיה י"ג כג) "וְנִמְר חֲבַרְבוּרְתִּיר", שֶׁקָּצַר הַתְּבוּאָה שֶׁנִּתְבַּשְׁלָה רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן בַּשְּׂדֵה.

וְשִׁיר קַלְחִים לַחִים - אוֹתֵן שְׁלֹא נִתְבַּשְׁלוּ.

נוֹתֵן פָּאָה מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד - כְּשֶׁחֻזַּר לְלַקֵּט הַקַּלְחִים לַחִים שֶׁשִּׁיר, דְּנִימּוֹר מִפְּסִיק, וְלֹא אַתְחַלְתָּא דְקָצִירָה חֲשִׁבָא.

וּמוֹדִים חֻכְמִים לְרַבִּי עֲקִיבָא בְּזוֹרַע שֶׁבֶת אוֹ חֶרְדֵּל בְּשֶׁלֶשֶׁה מִקוֹמוֹת, שֶׁהוּא נוֹתֵן פָּאָה מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד.

בְּזוֹרַע שֶׁבֶת - יֵרֵק שְׁקוֹרִין לוֹ אֲנִיט"ו בְּלַעַז.

שֶׁהוּא נוֹתֵן פָּאָה לְכָל אַחַת וְאַחַת - מִפְּנֵי שֶׁאֵין דֶּרֶכֶן לְזוֹרַע מִהֵן שְׂדֵה אַחַת, לְפִיכֵן חֲשׂוּבִין כָּל אוֹתֵן עֲרוּגוֹת כְּאֵילוּ כָּל אַחַת מִהֵן שְׂדֵה אַחַת.

פאה פרק ג'

חח קָצְרוּהָ לִיסְטִים חֲצִיָּה וְקָצַר הוּא חֲצִיָּה, נוֹתֵן פָּאָה מִמָּה שֶׁקָּצַר.

קָצַר חֲצִיָּה וּמְכַר חֲצִיָּה, הַלּוֹקֵחַ נוֹתֵן פָּאָה לְכָל. קָצַר חֲצִיָּה וְהִקְדִּישׁ חֲצִיָּה, הַפּוֹדֵה מִיַּד הַגִּזְבָּר הוּא נוֹתֵן פָּאָה לְכָל.

הַלּוֹקֵחַ נוֹתֵן פָּאָה לְכָל - שְׁחוּבַת הַפָּאָה מִמָּה שֶׁקָּצַר נִשְׁאָר בְּזֶה הַחֲצִי שֶׁקָּנָה הַלּוֹקֵחַ, וְהוּי כְּאֵילוּ לֹא מְכַר לוֹ אֶלָּא מָה שֶׁנִּשְׁאָר בַּשְּׂדֵה אַחַר שִׁוּצִיא מִמִּנְהַ הַפָּאָה שֶׁרְאוּי לְהוּצִיא מֵאוֹתָהּ שְׂדֵה. וְכֵן הַפּוֹדֵה מִיַּד הַגִּזְבָּר, מוּצִיא מִן הַחֲצִי שֶׁשְׂדֵה הַפָּאָה הִרְאוּיָה לְשְׂדֵה כּוֹלָהּ.

חא מַלְבָּנוֹת הַתְּבוּאָה שְׁבִין הַזֵּיתִים – בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים פָּאָה מִכָּל אַחַת וְאַחַת, בֵּית הַלֵּל אוֹמְרִים מֵאֶחָד עַל הַכֹּל. וּמוֹדִים שְׂאֵם הָיוּ רֵאשֵׁי שׁוּרוֹת מְעוֹרְבִין, שֶׁהוּא נוֹתֵן פָּאָה מֵאֶחָד עַל הַכֹּל.

מַלְבָּנוֹת - עֲרוּגוֹת מְרוּבְעוֹת. וּבְשָׂבִיל שֶׁעֲשׂוּיּוֹת כְּדִפּוּסֵי הַלְבָּנוֹת, קְרוּיִין מַלְבָּנוֹת.

שְׁבִין הַזֵּיתִים - וְהוּא הֵדִין לְכָל שְׂאָר אֵילָנוֹת. וְנִקַּט זֵיתִים לֹא שְׂמוּעֵינָן דְּאֶפִּילוּ זֵיתִים שֶׁחֲיִיבִים בַּפָּאָה, לֹא מִפְּסָקֵי לְבֵית הַלֵּל, וְכָל שֶׁכֵּן שְׂאָר אֵילָנוֹת שֶׁאֵין חֲיִיבִין בַּפָּאָה, דְּפָשִׁטָא דְּלֹא מִפְּסָקֵי.

בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים פָּאָה מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד - מִכָּל מַלְבָּן וּמַלְבָּן. הוּאֵיל וְעוֹמְדוֹת הָעֲרוּגוֹת פְּסָקֵי פְּסָקֵי, וְאֵין מִתְעַרְבִין זוֹ עִם זוֹ, קְסָבְרֵי בֵּית שְׁמַאי דְּמִפְּסָקֵי זֵיתִים. אֲבָל הֵיכָא דְרֵאשֵׁי שׁוּרוֹת מִתְעַרְבִים מִזֶּה לְזֶה, מוֹדוּ דְּלֹא מִפְּסָקֵי.

וּבִזְמַן שֶׁהָאֵילָנוֹת מְרוּחָקִים זֶה מִזֶּה, עַד

פאה פרק ג'

האמהות של בצלים - בצלים גדולים שמניחין אותן לגדל זרע, ומתוך שמשפתינן בארץ לא חזו לאכילה אלא על ידי הדחק, ולקף פטר רבי יוסי. ואין הלכה כמותו.

מלבנות הבצלים שבין הנרק - רבי יוסי
אומר פאה מכל אחת ואחת, וחכמים אומרים מאחת על הכל.

מלבנות הבצלים שבין הנרק - סבר רבי יוסי דנרק כזרע אחר דמי, שאין דרוך בני אדם להיות מכניס בצלים בין הנרק, ותנן לעיל בפרק שני דזרע אחר מפסיק. ואין הלכה כרבי יוסי.

ה האחין שחלקו, נותנין שמי פאות. תזרו ונשתתפו, נותנין פאה אחת.

שנים שלקחו את האילן, נותנין פאה אחת. לקח זה צפוונו וזה דרומו - זה נותן פאה לעצמו, וזה נותן פאה לעצמו.

שלקחו את האילן - מהנף אילנות דחשיב בפרק קמא שתייביים בפאה.

המוכר קלחי אילן בתוך שדהו, נותן פאה מכל אחד ואחד.

המוכר קלחי אילן - שרשי צמחים שתייבין בפאה, ולא מכר לו הסרקע, נותן הלוקח פאה מכל אחד ואחד.

אמר רבי יהודה: אימתי? בזמן שלא שיר בעל השדה. אבל אם שיר בעל השדה, הוא נותן פאה לכל.

בזמן שלא שיר - כלומר: אם לא התחיל בעל השדה לקצור או ללקט פירות, אז הוא דחייב הלוקח ליתן פאה.

אבל אם התחיל בעל השדה לקצור שדהו קודם שמכר את אלו, שנשאר מן השדה שלא נקצר או שלא נלקט, בעל השדה הוא הנותן פאה על הכל. דמכי אתחיל בקצירה או בלקיטת הפירות, איחייב בפאה של כל השדה.

ורבי יהודה לפרושי מלתיה דתנא קמא אתא, וכן הלכה.

פאה פרק ג'

ושבת וחרדל תייבים בפאה אף על פי שאין נותנין פאה לנרק, משום דלזרע עבדי, וכמיני זרעים חשיבי. והלכה כחכמים.

ג המחליק בצלים לחים לשוק ומקניי יבשים לגורן, נותן פאה לאלו לעצמן ולאלו לעצמן.

המחליק בצלים - אית דמפרשי לשון (בראשית כ"ז יא) "ואנכי איש חלק", על שם שפשוט לשון, נשאר המקום חלק. ואית דמפרשי המחליק כמו המחלק, שנוטל חלק מן הבצלים לחים למכרן בשוק, וחלק אחר מניח יבשים לגורן לקיום.

נותן פאה לאלו לעצמן - דכשני מיני חיטים דמו.

וכן באפונין, וכן בכרם.

וכן בכרם - וכן המחליק בכרם. דינו כמחליק בבצלים.

המידל נותן מן המשואר על מה ששיר.

המידל נותן מן המשוייר על מה ששיר - בזמן שהבצלים זרועים רצופים, נוטל מהם אחד מבינתיים כדי שהנשארים יתגדלו ברוח ויעשו צסים. וזהו הנקרא מידל, שדולה ושולף אותם ממקומם. ותנן "איזהו מידל? נוטל אחת ומניח שנים".

ואותן שעוקר ליתן רוח לנשארים אינם חייבין בפאה, לפי שתקנת הנשארים היא. הילקף נותן פאה מן הנשאר לכו, והנעקר פטור מכלום, דלא חשיבא קצירה.

והמחליק מאחת יד נותן מן המשואר על הכל.

המחליק מאחת יד - כלומר: מענין אחד - או כולו לגורן או כולו לשוק. ורמב"ם פירש "מאחת יד" - ממקום אחד, שהחלק שנוטל למכור בשוק, אינו נוטל אותו מכאן ומכאן, אלא כולו מצד אחד.

ד האמהות של בצלים חייבות בפאה, ורבי יוסי פוטר.

פאה פרק ג'

ד רבי אליעזר אומר: קרקע בית רובע חייבת בפאה.

קרקע בית רובע - מקום שראוי לזרוע בו רובע הקב, ופירשו בו שהוא עשר אמות ומחצה על עשר אמות בקירוב.

רבי יהושע אומר: העושה סאתים.

העושה סאתים - רבי יהושע לא אזיל בתר זריעה, אלא קרקע המוציאה סאתים, שהן שנים עשר קבין.

רבי טרפון אומר: ששה על ששה טפחים.

רבי יהודה בן בתירה אומר: כדי לקצור ולשנות - והלכה כדבריו.

לקצור ולשנות - דרך הקוצרים אוהז מלוא כפו מן הקמה וקוצר, כדכתיב (תהילים קכ"ט ז) "שלא מלא כפו קוצר". ואם יש בקמה כדי למלאת כפו שני פעמים, חייבת בפאה.

רבי עקיבא אומר: קרקע כל שהוא חייבת בפאה, ובביכורים, ולכתוב עליו פרוזבול, ולקנות עמו נכסים שאין להם אחריות בכסף ובשטר ובחזקה.

קרקע כל שהוא חייבת בפאה - דסבירא ליה "פאת שרף" כל שהוא משמע, ופליג אכולהו.

ובביכורים - דכתיב בהו "אדמתך". והני מילי בביכורי חיטה ושעורה, אבל בביכורים של אילן אינו חייב אלא אם כן יש לו קרקע שש עשרה אמות סביב לאילן, שהוא שיעור יניקתו.

ולכתוב עליה פרוזבול - הלל תיקן פרוזבול - כשראה שהיו נמנעים מלהלוות לעניים מפני השביעית שמשמטת החוב, תיקן שיהא מוסר שטרותיו לבית דין, וכתב "מוסר אני לכם פלוני ופלוני הדיינין, כל חוב שיש לי שאגבנו כל זמן שארצה", ומשפתבו לו שטר זה, שוב אין שביעית משמטת חובו.

ודוקא כשיש קרקע כל שהוא ללוה, דאז חשיב כאילו החוב גבוי כבר ביד בית דין, ותו לא קרינא ביה "לא יגוש". וחסבינן לקרקע כל שהוא כאילו שוה כל החוב, דאין אונאה לקרקעות.

פאה פרק ג'

ולקנות עמה נכסים שאין להם אחריות - דמטלטלין נקנין אגב קרקע בכסף בשטר ובחזקה, כדתנן בפרק קמא דקידושין, ושם מפורש.

ה הפותב נכסיו שכיב מרע - שזיר קרקע כל שהוא, מתנתו מתנה.

שכיב מרע - השוכב על מיטתו מחמת חולי.

שזיר קרקע כל שהוא - כל הני שזיר קרקע כל שהוא דתנן במתניתין מכאן ועד סוף פרקין, לאו דוקא קרקע, דהוא הדין מטלטלים כל שהן. אלא איירי דתנא רישא גבי פאה וביפורים ופרוזבול קרקע כל שהוא, תנא בכל הנך נמי קרקע כל שהוא.

מתנתו קיימת - אם קנו מיזדו על המתנה, אף על פי שעמד מחליו, אינו יכול לחזור בו - הואיל ושזיר לעצמו כל שהוא, גלי דעתיה דלאו מחמת מיתה פתב המתנה.

לא שזיר קרקע כל שהוא, אין מתנתו מתנה. לא שזיר קרקע כל שהוא - לעצמו, מסתמא לא שביק אינש נפשיה ערטילאי, ואם לא שהיה חושב ודאי שימות, לא היה נותן כל נכסיו. הילכך אם עמד חוזר, ואפילו קנו מיזדו.

הפותב נכסיו לבניו, וכתב לאשתו קרקע כל שהוא, אבדה כתובתה.

וכתב לאשתו קרקע כל שהוא אבדה כתובתה - בשכיב מרע מיירי, שמחלק נכסיו לבניו, וכתב לאשתו חלק בין הבנים, ושמעה איהי ושתקה, ולא אמרה "כתובתי אני גובה" או פוצא בזה, אבדה כתובתה.

רבי יוסי אומר: אם קיבלה עליה, אף על פי שלא כתב לה, אבדה כתובתה.

רבי יוסי אומר אם קבלה עליה - שתהא שותפת בין הבנים, אפילו לא קנו מידה, והוא לא צוה שיכתבו כף בפניה, אבדה כתובתה, ושוב אינה יכולה לחזור בה. ואין הלכה כרבי יוסי.

פאה פרק ד'

בדלית - גפן המודלית על גבי עצים או על גבי אילנות.

מוריד ומחלק - דכתיב (ויקרא י"ט י) "תעזוב אותם" - אותם שאין בהם סכנה אפה עוזב לפניהם, ואי אפה עוזב אותם שיש סכנה בעליהם, אלא מוריד מן האילן ומחלק להם.

רבי שמעון אומר אף בחליקי אגוזים.

בחליקי אגוזים - על שם שאילנות של אגוזים חלקים, ואין בהם קשרים כשאר אילנות, קרויין חליקי אגוזים. ואין הלכה כרבי שמעון.

אפילו תשעים ותשעה אומרים לחלק ואחד אומר לבזו, לזה שומעין שאמר פהלכה.

אפילו תשעים ותשעה - ארישא קאי, בפאה הניתנת במחובר.

בדלית ובדקל אינו כן - אפילו תשעים ותשעה אומרים לבזו ואחד אומר לחלק, לזה שומעין שאמר פהלכה.

בדלית ובדקל - שמצותן בתלוש.

נטל מקצת פאה וזרקה על השאר, אין לו בה כלום.

נטל - אחד מן העניים מקצת פאה שליקט כבר, וזרק לו על השאר כדי לקנות.

אין לו בה כלום - אפילו במה שליקט, דקונסין אותו ומוציאין ממנו תלוש והמחובר.

נפל לו עליה, ופירש טליתו עליה, מעבירין אותה הימנו. וכן בלקט, וכן בעומר השכחה.

נפל לו עליה ופירש טליתו עליה - אף על גב דארבע אמות של אדם קונות לו בסימטא ובצדי רשות הרבים, הקא בשדה חבירו לא תקינו ליה רבנן שיקנו לו ארבע אמותיו. אי נמי, כיון דנפל עליה, גלי דעתיה דבנפילה ניחא ליה דליקני, בארבע אמות לא ניחא ליה דליקני.

פאה אין קוצרין אותה במגלות, ואין עוקרין אותה בקרדומות, כדי שלא יכו איש את רעהו.

פאה פרק ד'

הפותב נכסיו לעבדו, יצא בן חורין.

הפותב כל נכסיו לעבדו - שכתב "כל נכסי נתונים לפלוני עבדי", הרי העבד בכלל הנכסים, ונתן לו את עצמו. והא דקאמר "עבדי", היינו עבדי שהיה כבר.

שייר קרקע פל שהוא, לא יצא בן חורין.

שייר קרקע פל שהוא לא יצא בן חורין - דכל היקא דנחית לשוורא, אמרינן לדידיה נמי שייר, וכי אמר "פל נכסי לך", אשאר נכסים קאמר, ולחנופי ליה קאתי ולא שחרריה, כיון דלא אמר ליה "עצמך ונכסי".

ואפילו אין לו שום נכסים אלא העבד והקרקע ששייר, מפל מקום לא יצא לחירות. דכיון דאין מתקיים דיבור "פל נכסי", דהא אתא "חוץ" ובטל ליה, דלא פלגינן דיבורא והוי בטל לגמרי, לא קנה לא עצמו ולא נכסים.

רבי שמעון אומר: לעולם הוא בן חורין, עד שיאמר "הרי כל נכסי נתונין לאיש פלוני עבדי, חוץ מאחד מריבוא שבהן".

רבי שמעון אומר לעולם הוא בן חורין - בין אין לו נכסים אחרים אלא העבד והקרקע ששייר, ובין יש לו נכסים אחרים, לעולם הוא בן חורין. ומוקמינן דיבור "פל נכסי" בעבד לבדו כשאין לו נכסים אחרים, ולא אמרינן דבמה שאמר "חוץ" בטל דיבורו שאמר "פל נכסי", דפלגינן דיבורא ומקיימינן ליה בעבד, ויצא בן חורין.

חוץ מאחד מריבוא - ולא פירש מהו משייר, דהתם אמרינן דאחד מריבוא דקאמר היינו עבד, ואיהו לא חשיב ליה אלא כאחד מריבוא בנכסים, ואף על גב דשוי טפי. ואין הלכה כרבי שמעון.

הפאה ניתנת במחובר לקרקע.

הפאה ניתנת במחובר - דכתיב (ויקרא י"ט י) "לעני ולגר תעזוב" - הנח לפניהם, והם יבזו.

בדלית ובדקל, בעל הבית מוריד ומחלק לעניים.

פאה

פרק ד'

ה שלש אבֻעִיות ביום: בשחר ובחצות ובמנחה.

שלש אבֻעִיות ביום - שלש פעמים מתגלה בעל הבית ונראה בתוך שדהו, כדי שיקחו העֻנִים פֶּאֶה. אבֻעִיות לשון גלוי - "נבעו מצפוניו" (עובדיה א' ו) מתרגמינן "אגלן מטמרוהי".

בשחר - מפני המניקות, שבניהם ישנים בשחר, ואז יש להם פנאי ללקוט.

ובחצות - מפני התינוקות, שדרךן לצאת בחצות, והולכים ללקוט פֶּאֶה.

ובמנחה - מפני הזקנים, ההולכים על משענתם, ואין מגיעים לשדה עד שעת המנחה.

רַבֵּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: לֹא אָמְרוּ אֵלָא כְּדֵי שְׁלֵא יִפְחֹתוּ. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: לֹא אָמְרוּ אֵלָא כְּדֵי שְׁלֵא יוֹסִיפוּ.

שלֵא יִפְחֹתוּ - משלש עיתים הללו.

והלכה שאין נותנין פֶּאֶה אֵלָא בְּשֵׁלֶשׁ עֵיתִים הללו - אין פוחתין מהן, ואין מוסיפין עליהם.

שֵׁל בֵּית נֶמֶר הָיוּ מְלַקְטִין עַל הַחֶבֶל, וְנוֹתְנִים פֶּאֶה מִכָּל אוֹמֵן וְאוֹמֵן.

שֵׁל בֵּית נֶמֶר - שם מקום, כדכתיב (במדבר ל"ב לו) "את בית נמרה". קושרים חבל בצד הקמה, וקוצרים והולכים עד שיכלה החבל, ומניחים פֶּאֶה לְכָל הַחֶבֶל, וְחוֹזְרִים וְקוֹשְׂרִים וּמְנִיחִים פֶּאֶה. וְהֵינּוּ מִכָּל אוֹמֵן וְאוֹמֵן, כְּלוּמַר: מִכָּל שׁוֹרָה וְשׁוֹרָה, וְעַל זֶה מְזַכְרִין אוֹתָן לְשַׁבַּח.

